

**„Faux Pas“ Testas
(Suaugusiųjų versija)**

Autoriai: Valerie E. Stone & Simon Baron-Cohen

Vertė į liet. k.: Marijonas Stankaitis, Dr. Aistė Pranckevičienė

Cituojant šį testą naudoti:

1. Stone, V.E., Baron-Cohen, S. & Knight, R.T. (1998). Frontal lobe contributions to theory of mind. *Journal of Cognitive Neuroscience*, 10, 640-656.
2. Gregory, C., Lough, S., Stone, V.E., Erzinclioglu, S., Martin, L., Baron-Cohen, S. & Hodges, J. (2002). Theory of mind in frontotemporal dementia and Alzheimer's disease: Theoretical and practical implications. *Brain*, 125, 752-64.

Teste yra 10 „Faux Pas“ istorijų (nr. 2,4,7,11,12,13,14,15,16,18) ir 10 kontrolinių istorijų, kuriose nieko ypatinga nenutinka (nr. 1,3,5,6,8,9,10,17,19,20). Instrukcijos apskaičiuoti testo rezultatus pateiktos po istorijų.

Prieš atliekant užduotį, priešais tiriamąjį reikia padėti testo versiją, kurioje pateiktos tik istorijos (be klausimų) ir pristatyti užduotį.

Užduoties pristatymas:

„Aš jums perskaitysiu keletą trumpų istorijų ir užduosiu keletą klausimų apie jas. Priešais jus yra istorijų kopija, kad galėtumėte kartu sekti ir skaityti tekstą, o reikalui esant, sugrįžti ir peržvelgti dar kartą.“

Pristačius užduotį, pradėkite nuo pirmosios istorijos, ją skaitykite garsiai, perskaičius užduokite klausimus. Jei į pirmąjį klausimą atsakymas yra „Ne“, pereikite prie kontrolinių klausimų.

Svarbu užduoti kontrolinius klausimus po kiekvienos istorijos, neatsižvelgiant į tai ar į pirmąjį klausimą atsakymas buvo „Ne“ ar „Taip“.

1 istorija. Viktorija dalyvavo vakarėlyje draugo Ovidijaus namuose. Jai bekalbant su Ovidijum, prie jų priėjo moteris. Tai buvo Ovidijaus kaimynė. Moteris tarė:

-Sveiki!

Pasisukusi į Viktoriją ji pasakė:

-Manau, kad mes nebuvom anksčiau susitikusios. Aš Marija. Kuo tu vardu?

-Aš Viktorija.

-Gal norite ko nors išgerti? - paklausė Ovidijus.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?

3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?

4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?

5. Ar Viktorija ir Marija pažinojo viena kitą?

6. Kaip manote, kaip jautėsi Viktorija?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, kur dalyvavo Viktorija?

8. Kas buvo vakarėlio šeimininkas?

2 istorija. Elenos vyras gimtadienio proga jai rengė vakarėlį-staigmeną. Į vakarėlį jis pakvietė Elenos draugę Sandra. Jai pasakė:

-Tik niekam apie vakarėlį neprasitark, ypač Elenai.

Dieną prieš vakarėlį Elena svečiavosi pas Sandra. Sandra netyčia išliejo šiek tiek kavos ant naujos suknelės, kuri buvo pakabinta ant kėdės atlošo.

-O ne! - sušuko Sandra, - Aš ketinau ja rengtis tavo vakarėlyje!

-Kokiame vakarėlyje? - paklausė Elena.

-Nagi. Eime gal kaip nors išimsime tas dėmes, - atsakė Sandra.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?
3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?
4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?
5. Jūsų nuomone, ar Sandra prisiminė, kad vakarėlis buvo staigmena?
6. Kaip manote, kaip jautėsi Elena?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, kam buvo rengiamas vakarėlis staigmena?
8. Kas buvo išpilta ant suknelės?

3 istorija. Dainius norėjo įsigyti marškinius, kurie tiktų prie jo kostiumo. Pardavėjas parodė jam keletą marškinių. Dainius juos apžiūrėjo ir išsirinko vienerius, kurie buvo tinkamos spalvos. Tačiau pasimatavęs juos persirengimo kabinoje pamatė, kad jie netinka.

-Bijau, kad jie per maži,- pasakė jis pardavėjui.

- Kitą savaitę gausime didesnių dydžių, - pasakė pardavėjas.

- Puiku, ateisiu kitą savaitę, - tarė Dainius.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?
3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?
4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?
5. Kai Dainius matavosi marškinius, ar jis žinojo, kad parduotuvėje nėra jam tinkamo dydžio?
6. Kaip manote, kaip jautėsi Dainius?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, ką Dainius norėjo įsigyti?
8. Kodėl Dainius ruošiasi sugrįžti kitą savaitę?

4 istorija. Daiva neseniai įsikėlė gyventi į naują butą. Ji nuėjo apsipirkti ir įsigijo naujas užuolaidas savo miegamajam. Kai baigė įsirengti butą, į svečius atėjo jos geriausia draugė Laima. Daiva aprodė butą ir paklausė:

-Kaip tau mano miegamasis?

-Šios užuolaidos tragiškos. Tikiuosi, žadi įsigyti naujas? – pasakė Laima.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?

3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?

4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?

5. Jūsų nuomone, ar Laima žinojo, kas nupirko užuolaidas?

6. Kaip manote, kaip jautėsi Daiva?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, ką įsigijo Daiva?

8. Kiek laiko Daiva gyveno bute?

5 istorija. Benas nuėjo į kirpyklą apsikirpti.

-Kaip jus nukirpti?- paklausė kirpėjas.

-Norėčiau taip pat, kaip yra dabar, tik patrumpinkit keliais centimetrais, - atsakė Benas.

Kirpėjas priekyje plaukus nukirpo nelabai lygiai, todėl turėjo juos dar labiau patrumpinti.

-Bijau, kad nukirpau truputį trumpiau nei prašėte, - pasakė kirpėjas.

-Nieko tokio, ataugš, - atsakė Benas.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?
3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?
4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?
5. Kerpant kirpėjui, ar Benas žinojo, kad plaukai yra kerpami per trumpai?

6. Kaip manote, kaip jautėsi Benas?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, kokios šukuosenos norėjo Benas?
8. Kaip kirpėjas apkirpo Beną?

6 istorija. Pakeliui į namus Darius stabtelėjo degalinėje įsipilti kuro. Atsiskaitydamas jis padavė kasininkei savo kreditinę kortelę. Kasininkė, perbraukusi ją per kasos aparatą, pasakė:

-Atleiskite, kasos aparatas nepriima jūsų kortelės.

-Keista. Na tada, tiesiog sumokėsiu grynais, - atsakė Darius. Jis padavė jai penkiasdešimties eurų banknotą ir pasakė:

- Automobilį pripildžiau bešviniu kuru.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?
3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?
4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?
5. Kai Darius padavė savo kreditinę kortelę kasininkei, ar jis žinojo, kad kasos aparatas nepriims jo kortelės?
6. Kaip manote, kaip jautėsi Darius?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, ką nusipirkti stabtelėjo Darius?
8. Kodėl jis mokėjo grynais?

7 istorija. Saulė – trijų metų mergaitė, apvalaus veido bei trumpais, šviesiais plaukais. Ji viešėjo savo tetos Karolinos namuose. Suskambo durų skambutis ir teta Karolina atidarė duris. Tai buvo Marija, kaimynė.

-Labas, - pasakė teta Karolina, -Malonu, kad užsukai.

-Labas! - atsakė Marija. Ir tada pasižiūrėjusi į Saulę tarė:

-Šito mažo berniuko dar nebuvo sutikusi. Kuo tu vardu?

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?

3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?

4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?

5. Ar Marija žinojo, kad Saulė buvo mergaitė?

6. Kaip manote, kaip jautėsi Saulė?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, kur buvo Saulė?

8. Kas užsuko į namus?

8 istorija. Joana su savo šuniu Zaku vaikštinėjo parke. Ji numetė tolyn pagalį, kad šuo jį atneštų. Po kurio laiko, pro šalį ėjo Joanos kaimynė Paulė. Jos kelias minutes pakalbėjo. Paulė paklausė :

-Ar jau eisi namo? Gal norėtum pareiti kartu?

-Žinoma,- atsakė Joana. Ji pašaukė Zaka, bet šis vaikėsi balandžius ir neatbėgo.

-Atrodo, jis dar nenori grįžti, todėl mes dar liksime parke,-tarė ji.

-Gerai, pasimatysim vėliau.- pasakė Paulė.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?
3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?
4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?
5. Kai Paulė pakvietė Joana pareiti į namus kartu, ar ji žinojo, kad Joana negalės pareiti kartu?
6. Kaip manote, kaip jautėsi Paulė?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, kur Joana nusivedė Zaka?
8. Kodėl Joana negrįžo su kaimyne Paule?

9 istorija. Praėjusiais metais mokyklos spektaklyje Dalia buvo gavusi labai svarbų vaidmenį. Šiais metais ji labai norėjo gauti pagrindinį vaidmenį. Dalia lankė teatro pamokas ir pavasarį dalyvavo spektaklio atrankoje. Kai paskelbė atrankos rezultatus, ji prieš pamokas nuėjo pažiūrėti, kas buvo atrinktas vaidinti spektaklyje. Dalia negavo pagrindinio vaidmens. Vietoj to, Dalia gavo antraeilį vaidmenį. Ji nubėgo pas savo vaikina ir papasakojo, kas nutiko.

-Apgailestauju,- pasakė jis. -Tu turbūt labai nusivylusi?

-Taip,- atsakė Dalia. - Aš dar pagalvosiu, ar imsiuos šio vaidmens.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?
3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?
4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?
5. Kai Dalia ir jos vaikinai susitiko, ar jis žinojo, kad ji negavo pagrindinio vaidmens?
6. Kaip manote, kaip jautėsi Dalia?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, kokį vaidmenį Dalia gavo?
8. Kokį vaidmenį ji buvo gavusi praėjusiais metais?

10 istorija. Darius bibliotekoje rado norimą knygą apie buriavimą Viduržemio jūroje ir norėjo ją pasiimti. Tačiau, pažiūrėjęs į piniginę, pastebėjo, kad namuose paliko skaitytojo bilieta.

-Aš atsiprašau, pasirodo, namuose palikau skaitytojo bilieta, - pasakė jis bibliotekininkei.

-Viskas gerai, - atsakė ji. - Pasakykite man savo vardą ir pavardę, jei jie yra duomenų bazėje, galėsite pasiimti knygą parodęs savo vairotojo pažymėjimą.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, jei Ne pereiti prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?
3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?
4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?
5. Kai Darius įėjo į biblioteką, ar jis žinojo, kad jis neturi su savimi skaitytojo bilieta?
6. Kaip manote, kaip jautėsi Darius?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, apie ką buvo knygą, kurią Darius išsirinko bibliotekoje?
8. Ar jam pavyks ją pasiimti į namus?

11 istorija. Dainora, „ABCO Software Design“(ABCO programinės įrangos projektavimas) vadybininkė, sušaukė visų darbuotojų susirinkimą.

-Aš turiu jums ką pasakyti, - tarė ji. -Jonas, vienas iš mūsų finansininkų, serga sunkia vėžio forma ir yra ligoninėje.

Visi tylėjo, bandydami suvokti naujieną. Robertas, programinės įrangos inžinierius, atvyko pavėlavęs.

-Ei, vakar išgirdau puikų anekdotą! Ką pasakė nepagydoma liga sergantis pacientas savo gydytojui? - sušuko Robertas.

Dainora tarė:

– Gerai, eikim prie susirinkimo temos.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?
3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?
4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?
5. Kai Robertas atvyko pavėlavęs, ar jis žinojo, kad finansininkas serga vėžiu?

6. Kaip manote, kaip jautėsi Dainora, vadybininkė?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, ką Dainora, vadybininkė, pranešė susirinkimo metu?
8. Kas atvyko į susirinkimą pavėlavęs?

12 istorija. Mantas, devynerių metų berniukas, ką tik pradėjo eiti į naują mokyklą. Jis nuėjo į tualetą ir užsidarė vienoje iš kabinų. Tuo metu į tualetą atėjo Domas ir Petras. Sustoję šalia kriauklių jie ėmė kalbėtis. Domas pasakė:

-Tu pažįsti tą naują berniuką klasėje? Jo vardas Mantas. Jis, man atrodo, keistas. Ir dar toks žemas!

Mantas išėjo iš kabinos ir Domas su Petru jį pamatė.

Petras tarė:

-Sveikas, Mantai! Gal eisi į lauką žaisti futbolą?

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?
3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?
4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?
5. Kaip manote, ar Domui kalbant su Petru, šis žinojo, kad Mantas buvo vienoje iš kabinų?
6. Kaip manote, kaip jautėsi Mantas?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, kur vyko pokalbis tarp Manto, Domo ir Petro?
8. Ką Domas pasakė apie Mantą?

13 istorija. Karolinos pusbrolis Saulius turėjo atvykti pas ją į svečius. Ta proga Karolina specialiai jam iškepė obuolių pyragą. Po vakarienės ji pasakė:

-Aš iškepiau pyragą specialiai tau. Jis virtuvėje.

-Mmm, - atsakė Saulius. - Kvepia nuostabiai! Man patinka pyragai, tik, žinoma, nemėgstu obuolių pyrago.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?
3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?
4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?
5. Kai Saulius užuodė pyragą ar jis žinojo, kad tai obuolių pyragas?
6. Kaip manote, kaip jautėsi Karolina?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, kokį pyragą iškepė Karolina?
8. Iš kur Karolina ir Saulius pažinojo vienas kitą?

14 istorija. Danguolė vestuvių proga nupirko savo draugei Airai krištolinį dubenį. Airos vestuvės buvo didelės ir ji gavo daug dovanų. Kas ką dovanojo, sunku buvo atsiminti. Vieną vakarą, maždaug po metų,

Danguolė atvyko pas Airą vakarienės. Danguolė netyčia numetė vyno butelį ant krištolinio dubens ir šis sudužo.

-Aš labai atsiprašau. Sudaužiau dubenį,- pasakė Danguolė.

-Nesijaudink,- atsakė Aira. - kažkas jį padovanojo vestuvių proga, bet man jis niekada nepatiko.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?

3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?

4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?

5. Ar Aira prisiminė, kad Danguolė dovanojo jai krištolinį dubenėlį?

6. Kaip manote, kaip jautėsi Danguolė?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, ką Danguolė padovanojo Airai vestuvių proga?

8. Kodėl sudužo krištolinis dubuo?

15 istorija. Fernheiveno pradinėje mokykloje vyko rašinių konkursas. Visi vaikai buvo pakviesti dalyvauti. Keli penktokai tai ir padarė. Kristina savo rašiniu, kurį pateikė konkursui, buvo labai patenkinta. Po kelių dienų paskelbė konkurso rezultatus. Kristinos bendraklasis Donatas laimėjo pagrindinį prizą, o jos rašinys nieko nelaimėjo.

Kitą dieną Kristina su Donatu sėdėjo ant suoliuko. Jie apžiūrino pirmosios vietos prizą. Donatas pasakė:

-Konkursą laimėti buvo labai lengva, nes visi kiti rašiniai buvo tragiški.

-Kur žadi padėti savo prizą?- paklausė Kristina.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?

3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?

4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?

5. Ar Donatas žinojo, kad Kristina dalyvavo rašinių konkurse?

6. Kaip manote, kaip jautėsi Kristina?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, kas laimėjo rašinių konkursą?

8. Ar Kristinos rašinys ką nors laimėjo?

16 istorija. Tomas buvo restorane. Jis netyčia išpylė kavą ant grindų.

-Atnešiu jums kitą puodelį kavos,- pasakė padavėjas. Padavėjas išėjo ir ilgai negrižo.

Dainius - kitas klientas restorane. Jis stovėjo šalia kasos aparato, laukė susimokėti. Tomas priėjo prie Dainiaus ir pasakė:

-Aš išpyliau kavą šalia savo staliuko. Gal galėtumėte išvalyti?

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?

3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?

4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?

5. Ar Tomas žinojo, kad Dainius yra kitas klientas?

6. Kaip manote, kaip jautėsi Dainius?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, kodėl Dainius stovėjo šalia kasos aparato?

8. Ką išpylė Tomas?

17 istorija. Elena stovėjo autobusų stotelėje. Autobusas vėlavo ir ji jau laukė ilgokai. Elenai buvo 65-eri, stovėti taip ilgai buvo sunku. Kai autobusas pagaliau atvažiavo, jame buvo daug žmonių. Atsisėsti nebuvo kur. Ji pamatė kaimyną Paulių, stovintį praėjime.

-Sveika, Elena, - pasakė jis. - Ar jūs ilgai laukėte?

-Maždaug 20 minučių,- atsakė ji.

Jaunuolis, kuris sėdėjo, atsistojo.

-Ponia, gal jūs norėtumėt atsisėsti į mano vietą?- pasiūlė jis.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jei atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?
3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?
4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?
5. Ar Paulius įlipus Elenai žinojo, kiek jai teko laukti autobuso?
6. Kaip manote, kaip jautėsi Elena?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, kodėl Eleną laukė autobuso 20 min.?
8. Ar autobuse buvo laisvų vietų kai ji į jį įlipo?

18 istorija. Rapolas neseniai pradėjo dirbti naujame biure. Vieną dieną personalo kambarėlyje jis kalbėjo su nauju draugu Emiliu.

-Kuo dirba tavo žmona?- paklausė Emilis.

-Ji teisininkė,- atsakė Rapolas.

Po kelių minučių į personalo kambarį įėjo Karina.

-Aš ką tik turėjau labai nemalonų pokalbį telefonu, - pasakė ji jiems. -Teisininkai yra tokie arogantiški ir gobšūs. Negaliu jų pakęst.

- Gal nori peržiūrėti ataskaitas?- paklausė Emilis

-Ne dabar, - atkirto ji, - man reikia kavos.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jeį atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?

3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?

4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?

5. Ar Karina žinojo, kad Rapolo žmona yra teisininkė?

6. Kaip manote, kaip jautėsi Rapolas?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, kuo dirba Rapolo žmona?

8. Kurioje vietoje Rapolas ir Emilis kalbėjosi?

19 istorija. Ričardas nusipirko naują mašiną - raudoną Peugeot. Praėjus kelioms savaitėms po įsigijimo, jis, važiuodamas atbulas, įvažiavo į kaimyno Tado mašiną, seną aplamdytą Volvo. Ričardo nauja mašina visiškai nenukentėjo. Daug žalos nepadarė ir Tado mašinai – tik įbrėžė virš rato. Vis dėlto jis nuėjo ir pasibeldė į kaimyno namų duris. Kai Tadas atidarė, Ričardas pasakė:

-Aš labai apgailėstauju, bet ką tik nežymiai įbrėžiau tavo mašiną...

Tadas išėjo, apžiūrėjo ir pasakė:

-Nieko baisaus, nesijaudink. Tai nutiko netyčia.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jeį atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?

3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?

4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?

5. Ar Ričardas žinojo, kaip jo kaimynas Tadas sureaguos?

6. Kaip manote, kaip jautėsi Tadas?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, ką padarė Ričardas Tado mašinai?

8. Kaip Tadas sureagavo?

20 istorija. Laima nuėjo pas mėsininką nusipirkti šviežios vištienos. Parduotuvėje buvo daug žmonių, triukšminga. Ji paklausė pardavėjo:

-Gal jūs turit laisvėje augintų viščiukų?

Jis linktelėjo galva ir pradėjo jai vynioti skrudintą vištieną.

-Atleiskit, - pasakė ji, - Gal aš nelabai aiškiai pasakiau. Aš klausiau, ar turite laisvėje augintų viščiukų?

-Oi, atsiprašau, - pasakė mėsininkas. - Mes jų nebeturim.

1. Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?

Jeį atsakymas Taip, tęskite, jei Ne pereikite prie kontrolės

2. Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?
3. Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?
4. Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?
5. Kai mėsininkas pradėjo vynioti vištieną Laimai, ar jis žinojo, kad ji norėjo laisvėje augintų viščiukų?
6. Kaip manote, kaip jautėsi Laima?

Kontrolė

7. Skaitytoje istorijoje, kur nuėjo Laima?
8. Kodėl mėsininkas Laimai pradėjo vynioti skrudintą vištieną?

„Faux Pas“ užduoties įvertinimas:

Vertinant šios užduoties rezultatus derėtų neskaičiuoti bendro užduoties rezultato (nors galima), o verčiau, rezultatus suskirstyti pagal temas („Faux Pas“ atpažinimas, neadekvatumo suvokimas ir t.t.), siekiant geriau suprasti, kurioje srityje asmuo susiduria su problemomis.

Tiriamasis gauna vieną 1 tašką už kiekvieną teisingą atsakymą

„Faux Pas“ atpažinimas

Pirmasis klausimas (nr. 1): “Ar kažkuris iš veikėjų pasakė kažką, ko nederėtų sakyti arba kažką nepatogaus?”

	Teisinga, jei:	Neteisinga, jei:
„Faux Pas“ istorijos	„Taip“	„Ne“
Kontrolinės istorijos	„Ne“	„Taip“

Antrasis klausimas (nr. 2): “Kas pasakė kažką, ko nederėjo pasakyti arba kažką nepatogaus?”

Pateikiant “Faux Pas” istorijas:

Teisingas užskaitomas atsakymas, kuriame vienareikšmiškai identifikuotas asmuo yra teisingas pagal pateiktus pavyzdžius. Vardą pateikti nėra būtina.

Tiriamieji, kurie į pirmąjį klausimą atsakė „Ne“, kai yra pateikiama „Faux Pas“ istorija nėra klausiami tolimesnių klausimų (Nr. 2,3,4,5,6), todėl už šiuos klausimus gauna 0 taškų.

„Faux Pas“ istorijos

Istorija apie vakarėlį staigmeną (Nr. 2): Sandra (taip pat, galima: moteris išpylusi kavą, t.t.)

Istorija apie užuolaidas (Nr. 4): Laima (taip pat, galima: draugė, t.t.)

Istorija apie mažą mergaitę palaikyta berniuku (Nr. 7): Marija (taip pat, galima: kaimynė, t.t.)

Istorija apie anekdotą (Nr. 11): Robertas (taip pat, galima: pavėlavęs vyriškis, t.t.)

Istorija apie naujoką, mokykloje (Nr. 12): Domas (taip pat, galima: Domas ir Petras, t.t.)

Istorija apie pyragą (Nr. 13): Saulius (taip pat, galima: Karolinos pusbrolis, t.t.)

Istorija apie dubenį (Nr. 14): Aira (taip pat, galima: šeimininkė, susituokusi moteris, t.t.)

Istorija apie rašinių konkursą (Nr.15): Donatas (taip pat, galima: konkurso laimėtojas, t.t.)

Istorija apie išpiltą kavą restorane (Nr. 16): Tomas (taip pat, galima: žmogus išpylęs kavą, t.t.)

Istorija apie teisininkus (Nr. 18): Karina (taip pat, galima: moteris, supykusi moteris, t.t.)

Pateikiant kontrolines istorijas:

Skaičiuojant taškus kontrolinėms istorijoms reikia skirti po tašką už kiekvieną neužduotą klausimą, o skirti 0 taškų už kiekvieną užduotą klausimą. Kadangi, jei tiriamasis teisingai atsakys į pirmąjį klausimą (nieko nepatogaus nenutiko), jam neturėtų būti užduodami klausimai (Nr. 2,3,4,5,6). Todėl, reikia tiriamiesiems skirti po 1 tašką už kiekvieną neužduotą klausimą (Nr. 2,3,4,5,6) kontrolinėje istorijoje. O, skirti 0 taškų už kiekvieną užduotą klausimą (visais atvejais atsakymas neteisingas).

Neadekvatumo suvokimas

Trečiasis klausimas (Nr.3): „Kodėl jam/jai nederėjo to sakyti arba kodėl tai buvo nepatogu?“

Pateikiant „Faux Pas“ istorijas:

Tiriamieji, kurie į pirmąjį klausimą atsakė „Ne“, kai yra pateikiama „Faux Pas“ istorija nėra klausiami tolimesnių klausimų (Nr. 2,3,4,5,6), todėl už šiuos klausimus gauna 0 taškų.

Teisingas atsakymas užskaitomas, kai pateiktas atsakymas yra pagrįstas ir susijęs su pagrindine problema istorijoje. Tiriamajam nebūtina pateikti matomų psichinių būsenų, tarkim „Nes, jis nežinojo apie vyrą sergantį vėžiu, o visi kiti žinojo“, užtenka pasakyti „Nes, Jonas sirgo sunkia vėžio forma“. Atsakymai į šį klausimą neužskaitomi tik tada, kai atsakymas yra nesusijęs su pagrindine problema, tuomet skiriama 0 taškų. Pavyzdžiui, „Nes, nederėtų vėluoti į susirinkimą“ (nepaminimas anekdotas) (istorija Nr. 11) arba „Kaimynei nederėjo, jos pavadinti maža. Vaikai mėgsta jaustis suaugę“ (Praleidžiama, kad mergaitė buvo palaikyta berniuku) (Nr. 7).

Pateikiant kontrolines istorijas:

Vadovautis instrukcijomis pateiktomis antrame klausime. Šiame klausime yra viena papildoma **išimtis**, jei pastebima, kad tiriamojo atsakymas yra labai pagrįstas, galima pastebėti, kad asmuo gali suprasti neadekvatumą, tuomet galima duoti tašką.

Ketinimai

Ketvirtas klausimas (Nr. 4): „Kaip jūs manote, kodėl jis/ji taip pasakė?“

Pateikiant „Faux Pas“ istorijas:

Tiriamieji, kurie į pirmąjį klausimą atsakė „Ne“, kai yra pateikiama „Faux Pas“ istorija nėra klausiami tolimesnių klausimų (Nr. 2,3,4,5,6), todėl už šiuos klausimus gauna 0 taškų.

Teisingas atsakymas užskaitomas, kai tiriamojo atsakymas leidžia suprasti, kad tiriamasis supranta, kad vienas iš istorijos veikėjų kažko nežinojo arba kažko nesuprato. Šiam klausimui neskiriami taškai, jei tiriamasis teigia, kad veikėjas sąmoningai kažką padarė netinkamo. Tarkim, „Tomui nederėtų nurodinėti kitiems klientams. Jis priėjo prie lygiaverčio asmens ir pradėjo jam nurodinėti“ (Atsakymas, neatspindintis suvokimo, kad Tomas sumaišė Dainių su kavinės darbuotoju) (Nr. 16). Jei tiriamasis, į šį klausimą atsakymo nežino, taip pat, skiriama 0 taškų.

Pateikiant kontrolines istorijas:

Vadovautis instrukcijomis pateiktomis antrame klausime.

Įsitikinimai

Penktasis klausimas: „Ar X žinojo, kad Y?“

Pateikiant „Faux Pas“ istorijas:

Tiriamieji, kurie į pirmąjį klausimą atsakė „Ne“, kai yra pateikiama „Faux Pas“ istorija nėra klausiami tolimesnių klausimų (Nr. 2,3,4,5,6), todėl už šiuos klausimus gauna 0 taškų.

Šis klausimas yra skirtas sužinoti, ar tiriamasis supranta, kad elgesys pateiktas istorijoje buvo atsitiktinis. Teisingas atsakymas užskaitomas tada, kai atsakoma „Ne“, o neteisingu, kai „Taip“.

Pateikiant kontrolines istorijas:

Vadovautis instrukcijomis pateiktomis antrame klausime. **Tačiau**, šis klausimas yra skirtas įvertinti asmens gebėjimą sekti istorijose pavaizduotų personažų įsitikinimus ir žinias. Todėl, atsakymas į šį klausimą gali suteikti naudingos informacijos apie asmens gebėjimus, todėl galima jį įtraukti. Tuomet, 1 taškas skiriamas, jei asmuo teisingai apibūdino istorijoje pavaizduoto personažo įsitikinimus arba žinias, o 0 taškų, jei ne.

Į neatitiktinius atsakymuose į pirmąjį ir penktąjį klausimą derėtų pažymėti.

Commented [MS1]: Tiesa pasakius, nesuprantu Discrepancies between answers to the first question and to the fifth question should be noted.

Commented [MS2R1]: Tai galbūt susiję su tuo, kad žmogus gali įvardinti, kad kažkas blogo įvyko, tačiau negali suprasti kokie veikėjų įsitikinimai/žinios nulėmė tokį elgesį? (turbūt kliniškai vertinant svarbu šis aspektas)

Empatija

Šeštasis klausimas: „Kaip manote, kaip jautėsi X?“

Pateikiant „Faux Pas“ istorijas:

Tiriamieji, kurie į pirmąjį klausimą atsakė „Ne“, kai yra pateikiama „Faux Pas“ istorija nėra klausiami tolimesnių klausimų (Nr. 2,3,4,5,6), todėl už šiuos klausimus gauna 0 taškų.

Teisingi atsakymai turėtų būti susiję su įskaudinimo, pykčio, gėdos, nusivylimo jausmais. 1 taškas skiriamas, jei atsakymas yra tinkamas, o 0 taškų, jei jausmai visiškai neatspindi situacijos.

Pateikiant kontrolines istorijas:

Vadovautis instrukcijomis pateiktomis antrame klausime. **Tačiau**, šis klausimas yra skirtas įvertinti asmens gebėjimą sekti istorijose pavaizduotų personažų patiriamus jausmus. Todėl, atsakymas į šį klausimą gali suteikti naudingos informacijos apie asmens gebėjimus, todėl galima jį įtraukti. Tuomet, 1 taškas skiriamas, jei asmuo teisingai apibūdino istorijoje pavaizduoto personažo įsitikinimus arba žinias, o 0 taškų, jei ne.

Teksto suvokimas – Kontroliniai klausimai

Septintas ir aštuntas klausimai:

Šie klausimai yra skirti įvertinti, ar tiriamasis suprato ir atsimena istoriją. Atsakymai yra gan savaiame suprantami. Keletą atsakymų pavyzdžių į „Faux Pas“ istorijų kontrolinius klausimus:

Skaitytoje istorijoje, kuo dirba Rapolo žmona? „Ji yra teisininkė“

Skaitytoje istorijoje, kodėl Dainius stovėjo šalia kasos aparato? „Nes jis laukė susimokėti“.

Šie taškai yra skaičiuojami atskirai nuo kitų klausimų.

Taškų susumavimas:

Rekomenduojama, pradėti suskaičiuojant kontrolinių klausimų (Nr. 7 ir 8) taškus „Faux Pas“ ir kontrolinėm istorijom.

- 1) Suskaičiuojama klausimų Nr. 7 ir 8 teisingų atsakymų suma, maksimalus taškų skaičius yra 20 („Faux Pas“ ir kontrolinėm istorijom).

- 2) Istorijose, kuriose buvo bent vieną kartą suklystą atsakant į kontrolinius klausimus, kitų klausimų taškai nebeskaičiuojami

„Faux Pas“ atpažinimo santykio apskaičiavimas

- 1) Kiekvienai „Faux Pas“ istorijai suskaičiuojama teisingų atsakymų suma į pirmąjį klausimą ir pridedama antrojo klausimo teisingų atsakymų suma (maksimalus taškų skaičius yra 20)
- 2) Kiekvienai kontrolinei istorijai, suskaičiuojama teisingų atsakymų suma į pirmąjį klausimą ir pridedama antrojo klausimo taškų suma, kuri yra suskaičiuota pagal antrame klausime pateiktas instrukcijas (maksimalus skaičius yra 20)
- 3) „Faux Pas“ ir kontrolinių istorijų taškai yra susumuojami (maksimalus skaičius yra 40)
- 4) 3 žingsnyje apskaičiuota suma padalinama iš teisingai atsakytų kontrolinių klausimų sumos. Gaunamas maksimalus santykis = 1

Neadekvatumo suvokimo, Ketinimų, Įsitikinimų, Empatijos santykių apskaičiavimas

- 1) Kiekvienai „Faux Pas“ istorijai suskaičiuojama teisingų atsakymų sumą į atitinkamą klausimą (pvz. Nr. 4, jei norima apskaičiuoti ketinimų santykį) (maksimalus taškų skaičius yra 10)
- 2) Kiekvienai kontrolinei istorijai, suskaičiuojama taškų sumą į atitinkamą klausimą (pvz. Nr. 4, jei norima apskaičiuoti ketinimų santykį), kuri yra suskaičiuota pagal antrame klausime pateiktas instrukcijas (maksimalus skaičius yra 10)
- 3) Susumuojami taškai ir ši suma padalinama iš teisingai atsakytų kontrolinių klausimų sumos. Gaunamas maksimalus santykis = 0,5

Galima suskaičiuoti viso „Faux Pas“ testo bendrą rezultatą susumavus visus gautus santykius ir padalinus šį skaičių iš maksimalių santykių sumos. Tačiau, pasak autorių, šis bendras rezultatas nėra informatyvus.

Commented [MS3]: Pakeičiau nes originale negali gautis santykis 1 (bent jau kaip suprantu)